

Jaunie uzņēmēji ar «zaļo domāšanu» atrod savu nišu

Līvānu novadā viens no jaunākajiem uzņēmumiem ir «Livani Eko Group», kura ražoto produkciju — biohumusu — un tā labās īpašības, kas veicina augu augšanu, izturību pret slimībām un labas ražas ieguvu, jau atzinīgi novērtējuši daudzi, kam vien pieder kāds zemes gabaliņš, kurā tiek audzēti dārzeņi, augļu koki, ogulāji vai puķes. Uzņēmuma produkcija ar nosaukumu «Hubio» ir izgājusi oficiālo sertifikācijas ceļu un ir brīvi nopērkama lielākajos dārza preču veikalos vairāk kā 20 Latvijas pilsētās, un uzņēmums turpina paplašināt produkta pieejamību visā Latvijas teritorijā. Uzņēmuma ražotne ierīkota Rožupes pagastā. Par to, kas ir biohumuss, kā notiek tā ražošana, kāpēc izvēle apstājusies tieši pie šāda nodarbošanās veida, kā arī par citiem jautājumiem saistībā ar uzņēmumu «Novadniekam» pastāstīja SIA «Livani Eko Group» valdes loceklis GATIS PASTARS.

Iesācējiem palīdz biznesa inkubators

Uzņēmums ir jauns, tas nodibināts 2010. gadā, tajā strādā četri darbinieki. Pirmajā darbības gadā tas darbojās Līvānu biznesa inkubatorā, un arī tālāka attīstība notiek ar inkubatora palīdzību. Biznesa inkubators dod iespēju samazināt darbības izmaksas sākuma periodā, un būtiska ir arī mentoringa programmas loma, kas palīdz iegūt vērtīgu pieredzi no izvēlētas nozares profesionāļiem, stāsta Gatis Pastars. Ar vermikompostēšanu (vermikompostēšana — organisko atkritumu pārstrādes

pārsvaru uz zemes un galvenās radības, kas pārstrādā visus organiskos atkritumus humusā, nodrošinot mēslojumu augsnei un biosfēriskas funkcijas, — dezinficējot, neitralizējot, aizsargājot un vairojot produktivitāti. Vienkāršākais veids, kā saimniekam saprast, vai viņa dārza zeme ir auglīga, ir iedurt lāpstu zemē un parušināties — vai sliekas ir atrodamas?

Humuss ir augsnes trūdvielas, organiskās vielas, kas rodas augsnē, sadaloties augu un dzīvnieku atliekām. Pārstrādes gaitā, sliekas izvada no organisma kaprolitus (ekskrementus), ko arī sauc par biohumusu.

● SIA «Livani Eko Group» valdes loceklis Gatis Pastars (no labās) un Kaspars Rokjāns ir jaunie uzņēmēji. Produkta «Hubio» prezentācijā Līvānos.

protams, arī ar tā lietošanu nevar pārspīlēt, jo pārmērīgās devās augiem tas var kaitēt, kā, piemēram, arī cilvēks nevar vienā reizē izlietot visu uztura bagātinātāju kārbu.

augš dzīvo. Tas ir pretstats ķīmiskās izcelsmes mēslojumiem, kurus lietojot ilgāku laika periodu, tiek noplicināta augsne.

Bet, runājot par perspektīvu, jāatceras, ka tāpat kā naftas pro-

Vai viegli būt jaunam uzņēmējam?

Atbildot uz šādu jautājumu, Gatis Pastars teic, ka tas ir atkarīgs no tā, uz ko savu darbību uzņēmējs fokusē.

Pastars, Gatis

process, izmantojot slieku masu, kas to pārstrādā biohumusā) pirms gadiem četriem bija sācis nodarboties viņa tēvs Kārlis, bet Gatis palīdzēja, jo tas ir fiziski smags darbs. Laika gaitā arvien vairāk aktualizējās jautājums par to, kur likt gatavo produkciju. Pamazām radusies doma par rūpniecisku ražošanu un produkcijas pārdošanu. Pievienoti arī «papildspēki», oficiāli nodibināts uzņēmums, un pašlaik, kā uzskata Gatis, jau izveidojusies spēcīga un saliedēta darbinieku komanda, kurā ir apvienojušies cilvēki ar vienotu mērķi un vīziju. Tāpat darbinieki turpina mācīties un pilnveidoties, lai celtu savu kvalifikāciju, kas ir ļoti būtisks aspekts uzņēmuma konkurētspējas celšanai.

Atbilstoši Latvijā pastāvošajiem normatīvajiem aktiem veiktas visas procedūras, lai produktu varētu iepakot un pārdot veikalā, un kā viens no svarīgākajiem posmiem ir pilna spektra produkta ķīmiskā analīze, kas veikta pēc ISO standartiem.

Kas ir biohumuss

Jaunais uzņēmējs sniedz plašu skaidrojumu par to, kas ir biohumuss, sākot ar atskatu tajos laikos, kad leģendārais Čārlzs Darvins, kurš jau no skolas gadiem pazīstams kā evolūcijas teorijas radītājs, atzinis, ka neviena cita radība nav spēlējusi tik svarīgu lomu zemes vēsturē, kā slieka. Raugoties vēl tālākā senatnē, jau grieķu filozofs Aristotelis sliekas nosaucis par «zemes zarnām». Nevienam un nekas nevar tikt salīdzināts ar sliekām un to pozitīvo ietekmi uz visu dzīvo dabu. Sliekas rada augšni un visu, kas tajā dzīvo, tie ir dzīvnieki ar vislielāko skaitlisko

Ja salīdzina klasisko kompostu ar biohumusu, tad kompostā ir lielāks amonija daudzums, bet biohumusā vairāk dominē nitrāti, ko augi vieglāk var uzņemt. 1998. gadā ASV veikts plašs pētījums, kura rezultātā secināts, ka biohumuss var būt līdz pat 1000 reizēm bioloģiski aktīvāks nekā klasiskais komposts, taču ne vienmēr tādu limeni reāli var sasniegt.

Biohumusu var izmantot kā augsnes piedevu (piemēram augsnes ielabošanai), kūdras substrātu bagātināšanai, sēklu dīdēšanai un auga attīstības sekmēšanai, līdz ar to auga produktivitāte pieaug daudz vairāk, nekā to pašu cenšoties panākt ar minerālu palīdzību.

Pastāv vairāki pierādījumi tam, ka biohumusam piemīt spēja apspiest slimības un aizsargāt no tām. Pagaidām vēl pilnībā nav rasta atbilde uz to, vai biohumusa lietošana var palīdzēt atvairīt kaitēkļus un parazītus, taču novēroti gadījumi, ka biohumusa lietošana palīdzējusi atvairīt klorado vaboles kartupeļu laukā, kaut blakus laukos to bija ļoti daudz.

Biohumuss sasaista barības vielas gan mikroorganismu ķermeņos, gan viņu darbībā, kā rezultātā notiek lēnāka barības vielu noārdīšanās — vienkārši runājot — «augšnes noplicināšanās», kas attīstītākajās valstīs arvien vairāk iezīmējas kā globāla lauksaimniecības problēma.

Pasaules organizācijas «Green Peace» sliekudzēšanu ir iekļāvis zaļo tehnoloģiju sarakstā, tādējādi atbalstot biohumusa ražošanu un lietošanu visā pasaulē. Arī Latvijā «zaļā domāšana» nav sveša, tāpēc tagad, stādīšanas un sējas laikā, ir īstais laiks padomāt, ko lietotam savos dārzos augu labsajūtai. Taču,

Ražošanas procesa veic slieku armija

Gatis Pastars stāsta, ka Latvijā ir daudz sliekudzētāju un arī tehnoloģijas to nodarbināšanā ir dažādas. Populārākie veidi esot audzēšana kastēs vai stīrpās, jo tas neprasa lielas investīcijas.

Modernākās iekārtas ir tā saucamie vermireaktori, bet to iegādei vajag daudz līdzekļu. Vermireaktori skaitās automatizētā tehnoloģija, kur manuāls darbs ir ļoti minimāls. Tās ir speciāli konstruētas iekārtas, kuras tiek pildītas ar barības bāzi, kurā savukārt tiek ielaistas sliekas. Tālāk princips ir tāds pats kā audzēšanai ar kastēm, proti, slāņos tiek likta klāt jauna barības masa.

Neatkarīgi no tā, kāda ražošanas metode tiek izmantota, pamatideja paliek tā pati, — mākslīgi tiek kontrolēts barības masas apjoms, kurā sliekas dzīvo un, sekojot barības pārstrādei, uz regulāri pievienoto barības masu migrē pašas sliekas. Ražošanas pamatā tiek izmantota slieku dabiskā uzvedība — tieksme meklēt jaunu barību. Tomēr ir ļoti svarīga slieku labsajūta, tāpēc jāseko, lai barības bāze un mīrums tiktu uzturēts noteiktā līmenī. Par barības masu sliekām kalpo organiskie atkritumi, sākot no kūtsmēsliem un beidzot ar papīriem. Praksē ir bijis arī kuriozs gadījums, kad tika apēsts frotē auduma dvieļis, no kā pāri palika tikai apšūtās dvieļa maļņas. Protams, jāievēro pareizās proporcijas, kādās sagatavot, jo tas būtiski ietekmē produkcijas rādītājus, piemēram, PH līmeni vai barības vielu daudzumu. Būtiski ir atcerēties, ka biohumuss ir ekoloģisks produkts, kas dabīgi papildina to vidi, kurā

duktiem tiek meklēti alternatīvi enerģijas avoti, arī minerālmēslu cenu kāpuma tendences liecina, ka tuvākajos gados zemnieki būs spiesti meklēt lētāku alternatīvu, lai samazinātu produkcijas pašizmaksu un uzturētu konkurētspējīgas cenas. Tāpēc biohumusa ražošana ir perspektīva, uzskata jaunais uzņēmējs. Tajā pašā laikā viņš neslēpj, ka nākas saskarties ar lielu klientu daļu, kuri neko nezina par biohumusu.

Nezināmā un izaicinājumu vēl daudz

Stāstot par pirmo pieredzi, uzņēmējs uzsver, ka biohumusa ražošanas un uzņēmuma darbības jomā uzzināts daudz, bet vienlaikus arī apjausts, cik daudz nezināmā un dažādu izaicinājumu.

— Kā jau vairums jaunu uzņēmēju neapjautām, kas mūs sagaida, sākot no ražošanas, tehnoloģiju attīstības, darbinieku izglītības un atalgošanas, administratīvās uzskaites, visbeidzot ar uzņēmuma vadību, plānošanu un galvenokārt, — ar pārdošanu, — uzsver Gatis. — Bez tiešajām biznesa interesēm mums pašiem «Hubio» produkts nozīmē kvalitāti un pārbaudītu efektu, uz ko arī tiecamies. Esmu strādājis pārdošanā un zinu, cik grūti pārdot produktu, kuram īsti netici. Ar «Hubio» ir pavisam savādāk. Esam paši izmēģinājuši un turpinām to lietot, arī mūsu draugi, paziņas un kaimiņi ir pauduši savu uzticību mūsu ražojumam. Pamēģinājuši biohumusu un pārliecinājušies par to, ka tas uzlabo rezultātus dārzos un siltumnīcās, viņi to iegādājas atkārtoti.

— Ja tās ir problēmas, tad uzņēmējs ar to vien nodarbojas kā problēmu risināšana, bet ja fokusējas uz iespējām, tad, tās izmantojot, uzņēmums attīstās un paveras vēl plašāks darbības veids, — viņš saka.

Maģistra grāds uzņēmējdarbībā un teorētiskā bāze ikdienā palīdzot minimāli, bet daudz vērtīgāka esot pieredze, kas iegūta, praktiski darot. Piemēram, augstskola neiemācot, kā pārvarēt birokrātiju Uzņēmumu reģistrā vai Valsts ieņēmumu dienestā. Tāpat augstskola neiemācot, kā rast kopēju valodu ar klientu vai pieņemt stratēģisku lēmumu nākošajiem pieciem gadiem.

— Es uzskatu, ka mēs dzīvojam iespēju laikā, un, ja ir vēlme, var atrast gan atbalstu, gan nepieciešamās zināšanas, — uzsver jaunais uzņēmējs. — Viss ir atkarīgs no paša un ir jāsaprot, ka uzņēmējdarbība ir dzīves veids, kas ir atšķirīgs no pierastā darba ņēmēja dzīves ritma ar visām no tā izrietošajām sekām.

Brīvajā laikā — muzicēšana

Gata Pastara un viņa domu biedra Kaspara Rokjāņa aizraušanās ir arī mūzika. Viņu kopīgi izveidotā muzikālā apvienība «Airi», kas pastāv jau septiņus gadus, ar savu aparātūru apskāpo festivālus un citus plaša mēroga sarīkojumus, nodrošinot gan ar skaņu, gan gaismām. Spēlē arī paši, muzicē ballēs, kāzās, izlaidumos un citos pasākumos. Gatis dzied, spēlē ģitāru, akordeonu, rīkojas ar sitamajiem instrumentiem, savukārt Kaspars ir ģitāras virtuozs, galvenais grupas solists un menedžeris.

L.Rancāne